

Finska svenskinlärares konnektorbruk på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1 ur ett systemiskt-funktionellt perspektiv

Abstract

The aim of this paper is to examine how Finnish learners of Swedish use connectors in their written narratives at CEFR-levels A1, A2 and B1. It has been investigated what the typical use of connectors is at each CEFR-level and in which functions different connectors have been used. The theoretical framework of the study is systemic-functional linguistics. The material consists of 303 narratives written by Finnish pupils in comprehensive school and upper-secondary school. The material which is used in this study is a part of the corpus of learners' Swedish which has been gathered during the project Topling – Paths in Second Language Acquisition at the University of Jyväskylä in Finland. The results show that more connectors have been used at higher CEFR-levels and especially the number of när (when), eftersom (because) and att (that) rises when a learner shifts to a higher CEFR-level. In addition, the systemic-functional analysis shows that most of the connectors are used in a same way at all levels and mostly in their prototypic functions with a few exceptions such as the comparative connector som (as) which has been used either as a temporal or a causal connector. In future, learners' connector-usage in Swedish should be studied in different text types and it should be compared with a native speaker's connector-usage. Also the systemic-functional perspective should be emphasized more in future studies.

Nyckelord: Konnektorer, Systemisk-funktionell lingvistik, Svenska som andraspråk, CEFR

1 Inledning

Syftet med denna artikel är att undersöka finska inlärares konnektorbruk på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1 ur ett systemiskt-funktionellt perspektiv. Konnektorer kan definieras som ord som binder samman ord, fraser, satser och meningar i en text (Hellspång & Ledin 1997: 88; Nyström 2001: 100). Konnektorer är därmed även viktiga kohesionsmarkörer i texten (Kormos 2011: 154). Konnektorer har dock enbart sällan utforskats ur ett andraspråksperspektiv (Carlsen 2010: 194). Speciellt vad gäller svenskinläring finns det bara några få studier, såsom Meriläinen (1997; 2000), Bergström (2002), Viberg (1993; 2001) och Vaakanainen (u.u.).

I denna artikel undersöker jag kännetecknande drag för konnektorbruket på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1 och i vilken funktion olika konnektorer används i inläratexterna. Vidare jämför jag konnektorbruket i svenskinlärares texter med det som sägs om konnektorer i CEFR-kriterierna. Utgångspunkten för analysen är Hallidays systemisk-funktionella lingvistik (t.ex. Halliday & Matthiessen 2004; Holmberg & Karlsson 2006) och analysperspektivet är *form-till-funktion* (Bardovi-Harlig 2014: 54).

Artikeln består av sex avsnitt. I avsnitt 2 och 3 presenterar jag artikelns teoretiska utgångspunkter. Temat i avsnitt 2 är konnektorer i CEFR-kriterierna samt tidigare forskning om konnektorinläring. I avsnitt 3 redogör jag för systemisk-funktionell lingvistik och för hur konnektorer kan analyseras ur detta perspektiv. Därefter presenterar jag i avsnitt 4 det material och de metoder som används i undersökningen. I avsnitt 5 redovisar jag de viktigaste resultaten och i avsnitt 6 diskuterar jag resultaten samt föreslår möjliga teman för fortsatt forskning.

2 Konnektorer i den Gemensamma europeiska referensramen för språk och tidigare forskning om konnektorinläring

I den europeiska referensramen för språk (CEFR 2007) presenteras olika nivåskalor mellan färdighetsnivåerna A1 och C2 som beskriver vad språkinläraren förväntas kunna på de olika färdighetsnivåerna. Syftet med referensramen är att utgöra en grund för kurs- och läroplaner samt för examina och läromedel i Europa (CEFR 2007, 1). CEFR omfattar färdighetsskalor såväl för receptiva och produktiva muntliga samt skriftliga färdigheter som för generella kommunikativa kompetenser (lingvistiska, sociolingvistiska och pragmatiska kompetenser). CEFR och dess bakgrund presenteras utförligare i Hulstijn m.fl. (2010).

Som en del av den pragmatiska kompetensen nämns *diskurskompetens* (jfr Canale 1983). Det finns fyra bedömningsskalor för diskurskompetens: flexibilitet, turtagning, tematisk utveckling samt koherens och kohesion (CEFR 2007: 120–121). I skalan för koherens och kohesion nämns även konnektorerna (eller konnektiverna som de kallas i CEFR, i denna artikel behandlar jag begreppen konnektorer och konnektiver som synonyma).

Enligt denna bedömningsskala kan inlärare på nivå A1 binda samman ord och fraser med hjälp av ”mycket grundläggande” konnektorer som *och* samt *sedan* (ibid.: 121). På nivå A2 kan inläraren kombinera ord, fraser och meningar för att berätta en historia eller ge en beskrivning. Inlärare förväntas kunna använda enkla konnektorer som *och*, *men* och *därför att*. På nivå B1 kan inlärare förena kortare delar till en enhetlig text. På denna nivå nämns konnektorer inte explicit. I denna artikel fokuserar jag endast på de tre första färdighetsnivåerna (A1, A2, B1) och tar därför inte upp de högre nivåerna i detta sammanhang.

Vad gäller tidigare forskning om konnektorbruket har det redan konstaterats att det inte finns särskilt många undersökningar om konnektorer i inlärarespråk. Carlsen (2010) har studerat norskinlärares konnektorbruk på olika CEFR-nivåer och konstaterar att inlärares konnektorbruk i stort sett motsvarar det som sägs i CEFR-kriterierna. Inlärare börjar dock markera logiska och semantiska samband mellan textens olika delar redan tidigare än vad

CEFR förutspår. Vidare har inlärare en tendens att överanvända vissa bekanta konnektorer som de känner sig ”trygga” att använda. Carlsen (2010: 203; jfr Hasselgren 1994) kallar dessa konnektorer ”connective teddy bears”. Vaakanainen (u.u.) har undersökt målspråksavvikande konnektorbruk i svenskinlärares texter på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1 och noterar att inlärare verkar ha vissa svårigheter med de konnektorer som nämns i CEFR-kriterierna. Speciellt svår verkar konnektorn *sedan* vara, och den ersätts ofta med pronomenet *den*, som liknar engelskans *then*. Detta motsvarar Kerr-Barnes (1998) resultat om L2-franska som visar att inlärare även använder konnektorer som inte motsvarar målspråksnormen och till och med konnektorer från andra L2-språk, t.ex. tyskans *und* i stället för det målspråkliga *et*.

Meriläinen (1997; 2000) har granskat finska svenskinlärares konnektorbruk i studentexamenstexter och jämfört det med infödda språkbrukares konnektorbruk. Han konstaterar att inlärare har svårigheter med vissa konnektorer som *men*, *fast* och *ändå* samt att inlärare överanvänder konnektorerna *därför att* och *därför*. Viberg (1993; 2001) har i sin tur jämfört inlärares konnektorbruk i muntliga narrativer med inföddas. Hans resultat visar att inlärare använder de temporala konnektorerna *sedan*, *då* och *så* på ett delvis målspråksavvikande sätt. Bergström (2002) som studerat konnektorbruket i språkbadslevers texter konstaterar att inlärare ofta använder konnektorerna *och*, *när* och *att*. Hon påpekar vidare att inlärare har en tendens att överanvända *sedan*.

Tidigare studier om konnektorbruket i L2-engelska visar också att inlärare antingen över- eller underanvänder vissa konnektorer (Crewe 1990; Granger & Tyson 1996; Hinkel 2001). Vidare konstaterar Reynolds (2002) att inlärare använder konnektorer på ett ungefär liknande sätt i olika texttyper, medan infödda språkbrukare varierar konnektorbruket mera mellan olika texttyper. Slutligen påpekar Castro (2004), som studerat avancerade engelskinlärares konnektorbruk i argumenterande texter, att goda, medelmåttliga och svaga skribenter använder konnektorer på ett liknande sätt.

För att sammanfatta tidigare forskning kan man konstatera att resultaten delvis skiljer sig från varandra, något som även Carlsen (2010: 194) påpekar. Inlärare verkar dock ha en tendens att antingen över- eller underanvända vissa konnektorer. Vidare använder inlärare vissa konnektorer på ett målspråksavvikande sätt och även konnektorer från andra språk än målspråket förekommer. Konnektorbruket verkar dock motsvara CEFR-kriterierna relativt bra, även om inlärare har problem med vissa av konnektorerna som nämns i kriterierna.

3 Systemisk-funktionell lingvistik och konnektorer

Systemisk-funktionell lingvistik (SFL) är en grammatikteori i vilken språk ses som en betydelseskapande potential. Detta innebär att man enligt denna teori inte kan göra en distinktion mellan språk som system och språk i bruk (Halliday & Matthiessen 2004: 26–27; Holmberg & Karlsson 2006: 10). Detta leder till att språket anses vara indelat i olika *skikt* (kontext, betydelse, lexikogrammatik och fonologi/ortografi) som realiserar varandra (Holmberg m.fl. 2011: 10). Å andra sidan har språket tre olika *metafunktioner*: den ideationella, den interpersonella och den textuella (ibid.). I det följande fokuserar jag endast på hur konnektorer kan analyseras ur ett SFL-perspektiv och tematiserar inte närmare de olika skikten och metafunktionerna. En utförligare genomgång av SFL-teorin finns t.ex. i Holmberg & Karlsson (2006).

Enligt SFL uppfattar vi händelserna antingen i *figurer* eller *sekvenser* (Karlsson 2011: 21). Figurerna innebär alltid en handling, en eller flera deltagare samt en kontext och de realiserar i lexikogrammatiken som satser. En sekvens innebär i sin tur flera sammanhängande figurer och dess lexikogrammatiska realisering är ett satskomplex. En figur består av olika *element* som även har sina lexikogrammatiska realiseringar: en *process* realiserar av ett verb, *deltagare* av nominalgrupper och *omständigheter* av adverbial- eller nominalgrupper. Därtill behövs elementet *relator*, som uttrycker sambandet mellan olika element, figurer och sekvenser. Relatorn realiserar normalt i lexikogrammatiken som konnektorer. (Halliday 1998: 189–191.)

Konnektorerna realiserar således logiska relationer i texten. Enligt SFL kan denna relation analyseras ur två olika synvinklar: vilken *betydelserektion* samt vilken *beroenderelation* konnektorn realiserar mellan figurerna (eller elementen/sekvenserna). Betydelserektionerna kan indelas i *utvidgning* och *anföring*, vilka i sin tur har olika undergrupper. Utvidgningen kan realiserar antingen som *tillägg*, *specificering* eller *utveckling*. Vad gäller anföringen kan man särskilja mellan anföring av *tal* och anföring av *tankar*. En beroenderelation mellan figurerna kan vara antingen samordnande eller underordnande. Betydelse- och beroenderelationer granskar egentligen samma fenomen ur två olika perspektiv, t.ex. realiserar konnektorn *och* oftast ett tillägg genom samordning. (Karlsson 2011: 34–36.)

4 Material och metod

Som material används 303 narrativa texter som är skrivna av 101 finska inlärare i grundskola och gymnasium. Materialet har samlats in i samband med projektet *Toppling – inlärningsgångar på andraspråket* vid Jyväskylä universitet. Syftet med projektet var att undersöka hur de skriftliga språkfärdigheterna utvecklas i det finska utbildningssystemet från grundskola till universitet. De språk som undersökts i projektet är svenska, engelska

och finska som andraspråk. I tre datainsamlingsgångar skrev alla informanter fem olika texter: mejl till en vän, mejl till en lärare, mejl till en nätbutik, insändare samt berättelse. Materialet innehåller således texter från samma informanter från tre olika datainsamlingsomgångar. Tidsperspektivet behandlas dock inte i denna artikel. (Toppling.)

Alla texter som skrivits under projektet har bedömts enligt CEFR, vilket möjliggör jämförelsen mellan olika CEFR-nivåer (jfr Hulstijn m.fl. 2010). I bedömningen användes följande nivåskalor: allmän skriftlig produktion (s. 63), allmän skriftlig interaktion (s. 80), korrespondens (s. 80), anteckningar, meddelanden och blanketter (s. 81), kreativt skrivande (s. 63), tematisk utveckling (s. 121) samt koherens och kohesion (s. 121) (Lahtinen & Toropainen 2013: 94). Det bör noteras att även den i avsnitt 2 presenterade skalan för koherens och kohesion har använts i bedömningen. Analysen fokuserar på konnektorbruket endast på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1, eftersom informanterna i grundskolan eller gymnasiet inte har uppnått en högre färdighetsnivå än så.

Texttypen *berättelse* valdes till denna undersökning eftersom denna texttyp kräver att skribenten kan markera temporala och kausala samband mellan satserna (Vagle m.fl. 1993: 196). Dessa samband markeras explicit med hjälp av konnektorer (Nyström 2001: 100). Vidare är berättelsen en texttyp som borde vara bekant för inlärare (Selj 2010: 42).

I analysen har jag först excerperat alla konnektorer och ord som har använts som konnektorer i texterna. Därefter har jag kategoriserat konnektorerna i sex olika grupper: additiva, temporala, kausala och komparativa konnektorer, *att* samt målspråksavvikande konnektorer (konnektorer som till formen skiljer sig från målspråksnormen, d.v.s. konnektorer från L1 och övriga L2-språk). Grupperingen följer Nyströms (2001) kategorisering. Därefter har jag räknat konnektorfrekvensen per 1000 ord, andelen belägg i de sex konnektorkategorierna samt de enskilda konnektorernas frekvenser per 1000 ord på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1.

Efter indelningen i kategorier och den kvantitativa analysen följer den kvalitativa analysen, där jag har analyserat i vilken funktion olika konnektorer används. I denna analys har jag använt SFL och närmare bestämt de ovan presenterade systemen *betydelserelationer* och *beroenderelationer*. Därtill har jag analyserat om konnektorerna har en funktion i berättelsestrukturen. I denna analysfas har utgångspunkten varit Labovs (1972) modell om den narrativa strukturen, enligt vilken en narrativ består av ett abstrakt, en orientering, en handling, ett resultat, en evaluering och en koda (se Vuorimaa 2014 för en utförligare presentation av Labovs modell och exempel). Perspektivet i SFL-analysen är *underifrån*

och i analysen om berättelsestrukturen *ovanifrån* (se Holmberg m.fl. 2011: 12). Till slut har jag jämfört konnektorbruket i materialet med CEFR-kriterierna.

5 Konnektorbruk på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1

I det följande presenterar jag de viktigaste resultaten av min studie. Först redogör jag för de kvantitativa resultaten och redovisar konnektorernas allmänna frekvens, konnektorkategoriernas andelar samt de enskilda konnektorernas frekvenser på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1. Därefter följer den kvalitativa analysen, i vilken jag redogör för hur vissa enskilda konnektorer används på dessa CEFR-nivåer. Jag går inte igenom alla konnektorer utan fokuserar på de frekventaste konnektorerna och de fall där konnektorbruket skiljer sig mellan nivåerna. En utförligare genomgång av hur olika konnektorer används på olika nivåer finns i Vaakanainen (2016).

I tabell 1 sammanfattas antalet ord, antalet konnektorer samt konnektortätheten per 1000 ord och per mening på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1. Som framgår av tabellen ökar konnektorernas genomsnittliga antal från nivå till nivå. På nivå A1 återfinns 77,4, på nivå A2 87,2 och på nivå B1 94,8 konnektorer per 1000 ord.

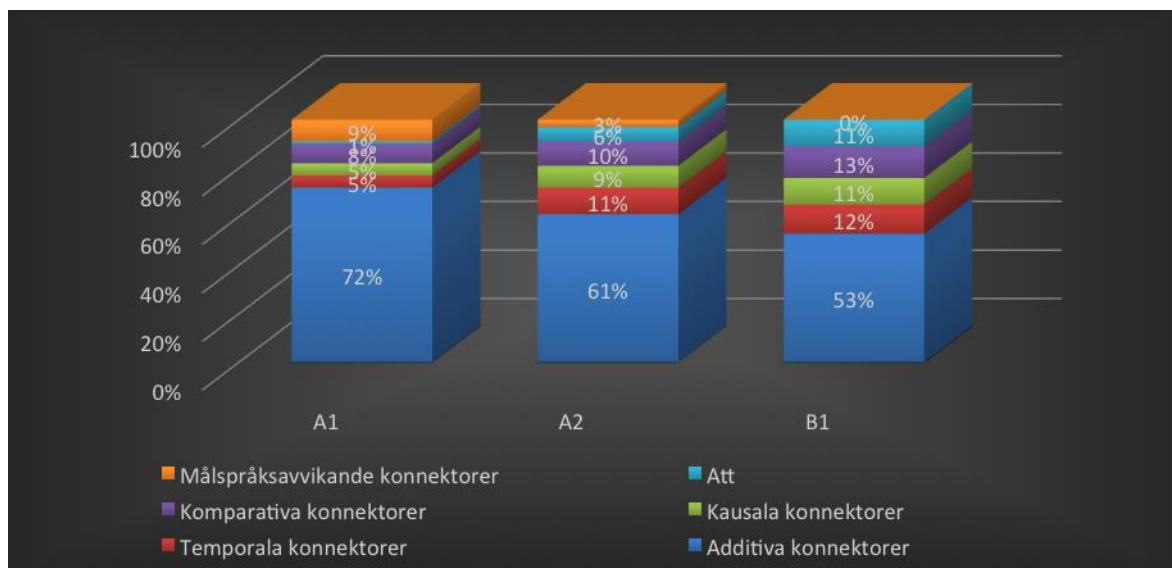
Tabell 1 Antalet ord, konnektorer och konnektortätheten på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1

CEFR-nivåer	A1	A2	B1
Ord	3330	8165	3038
Konnektorer	258	712	288
Konnektorer per 1000 ord	77,4	87,2	94,8
Meningar	493	1010	290
Konnektorer/mening	0,5	0,7	1

Vad gäller fördelningen mellan olika konnektorkategorier är additiva konnektorer den största kategorin på alla de tre undersökta CEFR-nivåerna. Som figur 1 visar minskar deras andel dock något från nivå till nivå. Även andelen målspråksavvikande konnektorer minskar medan andelen för alla andra kategorier ökar. Speciellt starkt ökar användningen av *att*, vars andel på nivå A1 uppgår till 1 %, på nivå A2 till 6 % och på nivå B1 till 11 %.

Av de enskilda konnektorerna är den frekventaste *och* mellan huvudsatserna på alla tre färdighetsnivåer (jfr Bergström 2002). Dess frekvens minskar dock på samma sätt som de additiva konnektorernas från nivå till nivå (A1: 34,8; A2: 30,5; B1: 27,3 per 1000 ord). Vidare kan det noteras att frekvensen för *när*, *eftersom* och *att* ökar när man uppnår en

högre CEFR-nivå. Till exempel *när* återfinns på nivå A1 2,4, på nivå A2 7,1 och på nivå B1 9,9 gånger per 1000 ord. Frekvensen av *eftersom* och *att* ökar i ungefär samma takt.

Figur 1 Andelen olika konnektorkategorier på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1

I det följande redogör jag för kännetecknande drag för konnektorbruket på olika CEFR-nivåer. Synvinkeln är kvalitativ och handlar om i vilka funktioner vissa konnektorer används i materialet. I denna analys används SFL samt Labovs (1972) narrativmodell.

Som redan konstaterats är den frekventaste konnektorn på de tre första CEFR-nivåerna den additiva konnektorn *och* som används på ett liknande sätt på alla nivåer (jfr Carlsen 2010). Konnektorn *och* används för att realisera ett tillägg genom samordning och förekommer oftast i handlingen för att visa ordningen i ett händelseförlopp. Speciellt ofta förekommer *och* i denna funktion på nivå A1, såsom i exempel 1 (till materialet hänvisas inom parentes enligt mönstret CEFR-nivå_Informant-ID_Insamlingsomgång):

- (1) Plötsligt en hund bit mig **och** jag gå i svarhus. (A1_2027_1)

Ett annat kännetecknande drag för konnektorbruket på nivå A1 är att antalet målspråksavvikande konnektorer är relativt stort. Till exempel använder inlärare pronomenet *den* som temporal specificering i handlingen i stället för *sedan*, även om denna konnektor nämns i CEFR-kriterierna för nivå A1 (jfr Vaakanainen u.u.). Konnektorn *sedan* förekommer väldigt sällan i sin målspråksenliga form (0,9 gånger per 1000 ord). En annan målspråksavvikande företeelse i inlärares konnektorbruk är användningen av *som* som antingen temporal eller kausal specificering. Exempel 2 och 3 illustrerar inlärares målspråksavvikande konnektorbruk på nivå A1:

- (2) Nisse simmar först timme. **Den** gå varmt och vackert. **Den** de cyklar på hemma gläd. (A1_2023_1)
- (3) Vi åt chokolade pocky, **som** man kom på vi. (A1_2168_1)

På nivå A2 använder inlärare mera konnektorer än på nivå A1. Det som är typiskt för konnektorbruket på denna nivå är att inlärare oftare använder konnektorerna *när* och *eftersom*. Den temporala konnektorn *när* förekommer som temporal specificering genom underordning i berättelsens abstrakt eller orientering. *Eftersom* förekommer i sin tur som kausal specificering genom underordning i evalueringen. Också själva evalueringen börjar förekomma oftare på nivå A2. I exempel 4 och 5 belyses användningen av konnektorerna *när* och *eftersom* på denna CEFR-nivå:

- (4) Jag minns gott, **när** jag lärde mig körde med cykel. (A2_2123_3)
- (5) Festifalen är viktig för mig, **eftersom** jag träffa mina kompisar och jag tycker att lyssna på bra musik. (A2_2111_1)

Även konnektorn *att* börjar återfinnas oftare på nivå A2. Denna konnektor realiserar oftast en anföring av tankar och den har en tendens att förekomma i kodan. På nivå A1 använder inlärare oftast en målspråksavvikande konnektor i denna funktion. Hur inlärare har realiserat denna betydelse i lexikogrammatiken på nivå A1 och A2 jämförs i exempel 6 och 7:

- (6) Jag hoppas **att** nästa sommar vill bli lika bra. (A2_2135_3)
- (7) Vi fick en ide **dass** vi gå på vatten. (A1_2069_2)

På nivå B1 använder inlärare konnektorer i en ännu större utsträckning än på nivå A2. Antalet konnektorer varierar dock något mellan texterna eftersom vissa texter på nivå B1 endast innehåller enstaka konnektorer medan det i andra texter kan förekomma flera konnektorer i en mening. Kännetecknande för konnektorbruket är att det i stort sett är målspråksenligt och att inlärare också använder konnektorer som inte alls eller bara sällan förekommer på de lägre färdighetsnivåerna.

Till exempel konnektorn *som* används i dess målspråksenliga funktion som komparativ specificering först på nivå B1. Den andra komparativa konnektorn, *än*, förekommer inte alls på lägre nivåer än B1. Inlärnarna har dock ännu vissa svårigheter då de använder *än*, eftersom den realiserar en komparativ specificering även med adjektivets positivform. En annan konnektor som återfinns i högre grad först på nivå B1 är *fast* som har använts som koncessiv specificering genom underordning. Användningen av dessa konnektorer illustreras i exemplen 8, 9 och 10:

- (8) Mitt år ska vara också det bästa, eftersom den turkisk pojke sade att ditt hela år ska vara lika **som** nya årets dag. (B1_2127_3)

- (9) [...] ungdomar gör där samma saker **än** oss och lyssnar samma musik **än** oss. (B1_2150_3)
(10) **Fast** jag sade det, sade min pappa: ”Nej nej. Nu behöver vi inte läsa tillsammans. (B1_2118_1)

Sammanfattningsvis kan det konstateras att antalet konnektorer ökar från nivå A1 till A2 och från nivå A2 till B1. Additiva konnektorer är den största kategorin på alla dessa nivåer, men dess andel minskar i likhet med andelen målspråksavvikande konnektorer. Andelen konnektorer i alla andra kategorier ökar. Konnektorn *och* är den frekventaste konnektorn och den används på ett ungefär liknande sätt på alla de tre undersökta färdighetsnivåerna. Inlärare på nivå A1 använder ännu målspråksavvikande konnektorer för att realisera betydelse- och beroenderelationer i lexikogrammatiken (t.ex. *den* och *som* som temporala resp. kausala specificeringar). På nivå A2 är det typiskt för inlärare att de börjar använda konnektorn *när* i orienteringen, konnektorn *eftersom* i evalueringen samt konnektorn *att* i kodan. På nivå B1 liknar konnektorbruket i stort sett målspråksnormen och inlärare använder även mindre frekventa konnektorer, även om vissa svårigheter fortfarande förekommer, t.ex. med konnektorn *än*.

6 Sammanfattande diskussion

Syftet med denna artikel har varit att undersöka finska inlärares konnektorbruk på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1 ur ett systemiskt-funktionellt perspektiv. I artikeln har jag analyserat hur ofta konnektorer förekommer på dessa tre CEFR-nivåer samt i vilken funktion de används. Vidare har jag jämfört konnektorbruket med CEFR-kriterierna. I detta avsnitt sammanfattas och diskuteras resultaten i ljuset av tidigare forskning. Avslutningsvis ges förslag till framtida forskningsteman.

Analysen har visat att konnektorbruket skiljer sig något från nivå till nivå. På CEFR-nivå A1 använder inlärare bara några få konnektorer och additiva konnektorer är de frekventaste konnektorerna. Inlärare på nivå A1 använder även många målspråksavvikande konnektorer. På nivå A2 förekommer konnektorer i större utsträckning. På denna nivå ökar speciellt antalet *när*, *eftersom* och *att*. Därtill minskar antalet målspråksavvikande konnektorer. På nivå B1 finns det inga belägg på målspråksavvikande konnektorer och på denna nivå använder inlärare även mindre frekventa konnektorer som *fast* och *än*. På denna punkt motsvarar resultaten Carlsens (2010) undersökning om L2-norska och Bergströms (2002) undersökning om språkbadselevers konnektorbruk. Däremot avviker resultaten från Castro (2004), som konstaterar att det inte finns några skillnader i konnektorbruket mellan goda, medelmåttliga och svaga skribenter.

Den systemisk-funktionella analysen av konnektorbruket ger vid handen att inlärare först och främst använder konnektorer i deras prototypiska funktioner. Additiva konnektorer används för att realisera tillägg, temporala konnektorer för att realisera temporal

specificeringar, *att* för att realisera en anföring av tankar eller tal osv. Undantaget är att inlärare på nivå A1 och A2 har använt *som* för att uttrycka antingen en temporal eller en kausal specificering genom underordning. Vidare används målspråksavvikande konnektorer på dessa nivåer för att realisera olika betydelse- och beroenderelationer.

Jämfört med CEFR-kriterierna kan man konstatera att resultatet endast delvis motsvarar kriterierna. För det första visar resultaten, i enlighet med Carlsen (2010), att inlärare börjar markera logiska och semantiska relationer redan tidigare än vad CEFR förutspår. För det andra visar det sig att inlärare på nivå A1 har svårigheter med *sedan* även om den nämns i kriterierna för denna nivå (jfr Vaakanainen u.u.; Viberg 1993; 2001). Att *sedan* förekommer sällan strider även mot Bergströms (2002) resultat. Vidare nämns konnektorn *när* inte alls i kriterierna, även om den verkar vara ett tecken på att inlärares uppnått nivå A2. Detta innebär att CEFR-kriterieskalan för koherens och kohesion inte fullständigt motsvarar konnektorbrukets utveckling i inläraresvenska. Därför skulle CEFR behöva kompletteras med språkspecifik information, något som även Hulstijn m.fl. (2010: 16) efterlyser.

I fortsättningen borde konnektorbruket undersökas även i andra texttyper än i berättelser. Detta skulle kunna svara på frågan om inlärares konnektorbruk skiljer sig mellan olika texttyper eller om inlärare använder konnektorer på ett liknande sätt i alla texttyper, vilket Reynolds (2002) studie antyder. Därutöver borde inlärares konnektorbruk jämföras med infödda språkbrukares konnektorbruk. En sådan studie skulle göra det möjligt att undersöka om även svenskinlärare har en tendens att antingen över- eller underanvända vissa konnektorer, vilket tidigare studier visat gälla för inlärare av engelska (Crewe 1990; Granger & Tyson 1996; Hinkel 2001). Alderson (2010: 240) påpekar också att det finns många fördelar med att jämföra inlärares språkbruk med inföddas.

Ur ett funktionellt perspektiv skulle man i fortsättningen behöva analysera konnektorbruket från *funktion-till-form*. Då skulle man kunna få en mer representativ bild av vilka lexikogrammatiska resurser inlärare använder för att realisera betydelse- och beroenderelationer i texten. Samtidigt skulle man möjligen också kunna utveckla SFL-baserad forskning om andraspråksinläring. Ortega (2014: 234) noterar att SFL inte har använts särskilt mycket som teoretisk ram för L2-forskning. Därför behövs det mer forskning om andraspråksinläring med SFL som utgångspunkt. Llinares (2013: 49) påpekar vidare att det speciellt skulle behövas forskning om hur lexikogrammatiken utvecklas.

Slutligen kan det konstateras att även om denna artikel ger en del svar på hur svenskinlärare använder konnektorer på de tre lägsta CEFR-nivåerna, behövs det fortfarande mycket

forskning innan vi vet hur konnektorbruket utvecklas i inläraresvenska. Fortsatt forskning kring temat kan även möjliggöra en förbättrad skrivundervisning i skolan och på det sättet främja svenskinlärares väg mot diskurskompetens.

Litteratur

- Alderson, J. Charles (2010). Language testing-informed SLA? SLA-informed language testing. I: *Communicative Proficiency and Linguistic Development: intersections between SLA and language testing research. EUROSLA Monograph Series 1*, [online] 239–248. Red. Inge Bartning, Maisa Martin & Ineke Vedder. [citerat 19.4.2016] Tillgänglig <http://eurosla.org/monographs/EM01/EM01tot.pdf>
- Bardovi-Harlig, Kathleen (2014). One Functional Approach to SLA. The Concept-Oriented Approach. I: *Theories in second language acquisition: An introduction*, 54–74. Red. Bill VanPatten & Jessica Williams. New York: Routledge.
- Bergström, Marina (2002). *Individuell språkinläring hos språkbudselever med skrivsvårigheter*. Doktorsavhandling. Vaasa: Universitas Wasaensis.
- Canale, Michael (1983). From communicative competence to communicative language pedagogy. I: *Language and Communication*, 1–28. Red. J.C. Richards & R.W. Schmidt. London: Longman.
- Carlsen, Cecilie (2010). Discourse connectives across CEFR-levels. A corpus based study. I: *Communicative Proficiency and Linguistic Development. Intersections between SLA and Language Testing Research. Eurosla Monograph Series 1* [online], 191–210. Red. Inge Bartning, Maisa Martin & Ineke Vedder. [citerat 19.4.2016] Tillgänglig <http://eurosla.org/monographs/EM01/EM01tot.pdf>
- Castro, Carolyn D. (2004). Cohesion and the Social Construction of Meaning in the Essays of Filipino College Students Writing in L2 English. *Asia Pacific Education Review* 5 (2), 215–225.
- CEFR 2007 = Gemensam europeisk referensram för språk. Lärande undervisning och bedömning. Stockholm: Skolverket.
- Crewe, W.J. (1990). The illogic of logical connectives. *ELT Journal* 44 (4), 316–325.
- Granger, Sylviane & Tyson, Stephanie (1996). Connector usage in the English essay writing of native and non-native EFL-speakers of English. *World Englishes* 15, 17–27.
- Halliday, M.A.K. (1998). Things and relations. Regrammaticizing experience as technical knowledge. I: *Reading science. Critical and functional perspectives on discourses of science*, 185–235. Red. J. R. Martin & Robert Veel. London & New York: Routledge.
- Halliday, M.A.K. & Matthiessen, Christian M.I.M. (2004). *Introduction to functional grammar*. Tredje upplagan. London: Arnold.
- Hasselgren, Angela (1994). Lexical teddy bears and advanced learners. A study in the ways Norwegian Students cope with vocabulary. *International Journal of Applied Linguistics* 4, 237–258.
- Hellspong, Lennart & Ledin, Per (1997). *Vägar genom texten. Handbok i brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Hinkel, Eli (2001). Matters of Cohesion in L2 Academic Texts. *Applied Language Learning* 12 (2), 111–132.
- Holmberg, Per & Karlsson, Anna-Malin (2006). *Grammatik med betydelse. En introduktion till funktionell grammatik*. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Holmberg, Per, Karlsson, Anna-Malin & Nord, Andreas (2011). Funktionell grammatik och textanalys. I: *Funktionell textanalys*, 7–18. Red. Per Holmberg, Anna-Malin Karlsson, Andreas Nord. Stockholm: Nordstedts.
- Hulstijn, Jan H., Alderson, J. Charles. & Schoonen, Rob (2010). Developmental stages in second-language acquisition and levels of second-language proficiency: Are there links between them? I: *Communicative Proficiency and Linguistic Development: intersections between SLA and language testing research. EUROSLA Monograph Series 1* [online], 11–20. Red. Inge Bartning, Maisa Martin & Ineke Vedder. [citerat 19.4.2016] Tillgänglig <http://eurosla.org/monographs/EM01/EM01tot.pdf>
- Karlsson, Anna-Malin (2011). Texters ideationella grammatik. I: *Funktionell textanalys*, 21–38. Red. Per Holmberg, Anna-Malin Karlsson & Andreas Nord. Stockholm: Nordstedts.

Vaakanainen, Veijo 2016. Finska svenskinlärares konnektorbruk på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1 ur ett systemiskt-funktionellt perspektiv. I: Hirvonen, P., Rellstab, D. & Siponkoski, N. (red.): *Teksti ja tekstuaalisuus. Text and textuality. Text und Textualität. VAKKI-symposiumi XXXVI 11.2–12.2.2016.* VAKKI Publications 7. Vaasa. S. 355–366.

- Kerr-Barnes, Betsy (1998). The Acquisitions of Connectors in French L2 Narrative Discourse. *Journal of French Language Studies* 8 (2), 189–208.
- Kormos, Judit (2011). Task complexity and linguistic and discourse features of narrative writing performance. *Journal of Second Language Writing* 20, 148–161.
- Labov, William (1972). *Language in the inner city. Studies in the black vernacular.* Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Lahtinen, Sinikka & Toropainen, Outi (2013). En bedömningskala – två kontexter: Bedömarkommentarer om bruket av CEFR-skalan. I: *Tionde nationella konferensen i svenska med didaktisk inriktning* [online], 92–102. Red. Judith-Ann Chrystal & Maria Lim Falk. [citerat 19.4.2016] Tillgänglig https://www.kau.se/sites/default/files/Dokument/subpage/2014/12/tionde_nat_konf_pdf_12265.pdf
- Llinares, Anna (2013). Systemic Functional approaches to second language acquisition in school settings. I: *Contemporary Approaches to Second Language Acquisition*, 29 – 48. Red. María del Pilar García Mayo, María Junkal Gutierrez Mangado & María Martínez Adrián. Amsterdam: John Benjamins.
- Meriläinen, Heikki (1997). *Konnektorer i bruk. Finska abiturienters inlärarvenska ur ett textlingvistiskt och språkkontrasterande perspektiv.* Doktorsavhandling. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Meriläinen, Heikki (2000). Om bruket av konnektorer i ett språkpedagogiskt perspektiv. I: *Svenskan i Finland* 5, 177–188. Red. Kyllikki Keski-Raasakka & Pirjo Söderholm. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Nyström, Catharina (2001). *Hur hänger det ihop? En bok om textbindning.* Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Ortega, Lourdes (2014). *Understanding second language acquisition.* Andra upplagan. Abingdon: Routledge.
- Reynolds, Dudley W. (2002). Learning to make things happen in different ways. Causality in the writing of middle-grade English language learners. *Journal of Second Language Writing* 11, 311–328.
- Selj, Elisabeth (2010). Utfordringar ved narrativ tekstskriving når norsk er andrespråk. *Nordand* 2/2010, 35–60.
- Topling = Topling-projektets hemsida. Jyväskylä, Institutionen för språk och Centrum för tillämpad lingvistik, Jyväskylä universitet. [citerat 17.4.2016] Tillgänglig <https://www.jyu.fi/hum/laitokset/kielet/tutkimus/hankkeet/topling/se>
- Vaakanainen, Veijo, u.u. Den kommer tiden som vi måste ta pepperkakorna ute – Målspråksavvikande konnektorbruk på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1. I: *Svenskan i Finland* 16.
- Vaakanainen, Veijo (2016). *Konnektorer i inlärarvenska på CEFR-nivåerna A1, A2 och B1. En longitudinell analys ur ett funktionellt perspektiv.* Pro gradu-avhandling. Åbo: Åbo universitet.
- Vagle, Wenche, Sandvik, Margareth. & Svennevig Jan (1993). *Tekst og kontekst: en innføring i tekstlingvistik og pragmatikk.* Cappelen: Oslo.
- Viberg, Åke (1993). The acquisition and development of Swedish as a first and as a second language. The case of clause combining and sentential connectors. I: *Current Issues in European Second Language Acquisition Research*, 293–306. Red. Bernhard Kettemann & Wilfried Wieden. Tübingen: Gunter Narr Verlag
- Viberg, Åke (2001). Age-related and L2-related features in bilingual narrative development in Sweden. I: *Narrative Development in a Multilingual Context*, 87–128. Red. Ludo Verhoeven & Sven Strömquist. Amsterdam: John Benjamins.
- Vuorimaa, Susanna (2014): Berättelsestruktur i svenska L1- och L2-texter. I: *Svenskan i Finland* 14, 229–236. Red. Riitta Kosunen, Kirsi Lepistö & Paula Rossi. Oulu: Oulun yliopisto. S. 229–236.